

ΜΕΝΟ ΠΤΕΤΡΑΦΑΡ
ΚΟΣΑΦΟΒΟΝΟΘΕΟΣΑΝ
ΠΟΠΤΟΝΟΘΑΝΑΤΟΣΙΚΑΙ
ΤΑΓΑΘΟΝΜΕΝΕΥΚΤΗΡΟΙ
ΤΟΔΕΔΕΙΝΟΝΕΥΕΚΚΑ
ΤΕΡΗΤΟΝ ΟΥΣΔΕΚΤΩΝ

ΘΕΟΙ ΚΑΙ ΔΑΙΜΟΝΕΣ

ΜΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΛΕΚΟΥ ΤΡΙΓΓΙΔΗ ΣΤΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ ΤΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ
ΠΕΜΠΤΗ, 20 ΙΟΥΝΙΟΥ 2024, 7:30ΜΜ
ΤΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ, ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ 25^Α, 1087 ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΜΕΣΩ ZOOM ΚΑΙ ΦΒ

Με τον Αλέκο Τριγγίδη θα κάνουμε μια νοητή περιδιάβαση στη μεγάλη λεωφόρο του κόσμου. Θα σταματούμε σε στιγμές προβληματισμού φορτισμένες με λόγο και μουσική. Σε μια συζήτηση «για να εξηγηθούν τα ανεξήγητα, να ερμηνευτούν τα ανερμήνευτα και να κατανοηθούν τα ακατανόητα», όπως μας λέει ίδιος, και προσθέτει: Παλιά, πολύ παλιά, η φύση ξεκίνησε παίζοντας, δοκιμάζοντας και επιλέγοντας τα συνεργάσιμα στοιχεία και έτσι δημιούργησε τη Μεσόγειο και τις άλλες Θάλασσες καθώς και την Κύπρο και τις άλλες Χερσαίες Χώρες.

Και μέσα στις θάλασσες έφτιαξε τον γαλέο από όπου ξεπήδησαν οι άνθρωποι και οι άλλες φυλές των ζωντανών ορατών τε πάντων και αοράτων. Και οι άνθρωποι δημιούργησαν δικοινοτικές κοινωνίες και περνούσαν καλά παίζοντας και πολεμώντας, γονιμοποιούμενοι και γονιμοποιούντες αλλήλους, ώσπου επινόησαν τους θεούς. Και τότε οι άνθρωποι άρχισαν να τραγουδούν και να πλαντάζουν, να χαίρονται, και να θρηνούν στους ρυθμούς των μυστηρίων. Ύστερα ξεπετάχτηκε ο Λόγος για να ξεδιαλύνει τα «Γιατί» και τα «Πώς» της δημιουργίας.

ΘΕΟΙ ΚΑΙ ΔΑΙΜΟΝΕΣ

ΕΚΟΥΣΙΟΙ ΚΑΙ ΑΚΟΥΣΙΟΙ ΦΤΑΙΧΤΕΣ – ΜΕΡΟΣ Α
ΤΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ ΤΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ 20/6/2024

Θα παρουσιάσουμε σήμερα το πρώτο μέρος μιας απόπειρας να εντοπίσουμε την αλήθεια εκ βαθέων (αυτής που βγαίνει από το βαθύ πηγάδι) για το τί φταίει για την κατάντια της εθνικής μας πορείας. Με γενικό τίτλο «Εκούσιοι και Ακούσιοι Φταίχτες», το πρώτο μέρος αφορά τους «Θεούς και τους Δαίμονες» της συμφοράς που βιώνουμε στην Κύπρο τα τελευταία 50 χρόνια. Στο δεύτερο μέρος θα εξετάσουμε το Πταίσμα της Μητέρας και της Κόρης. Την μια πλευρά των φταιχτών θα την αγγίξουμε απόψε.

Δεν ξέρω πού ακριβώς το πάω. Θα σας παρουσιάσω τί σκέφτηκα και τί σκέψεις μάζεψα. Αναμένω στη συζήτηση να μου πείτε πού το πάω. Ένα πολύ χαρακτηριστικό της αποψινής δουλειάς είναι ότι στη παρουσίασή μου κυριαρχεί η Τεχνική Νοημοσύνη.

Οι Θεοί και οι Δαίμονες ουσιαστικά είναι συνώνυμες έννοιες στα αρχαία ελληνικά. Οι δαίμονες ήταν οιωνοί μικροί θεοί στην ελληνική μυθολογία, όπως προκύπτει από τη σχετική γραμματεία τουλάχιστον. Η έννοια του δαίμονα ως κακού υπερ-όντος ήρθε αργότερα. Θα δούμε στην πορεία, πότε ήρθε, τί σημαίνει και τη συμβολή του συναφιού τους στα δικά μας.

ΟΡΘΟΣ

**Θα κάνουμε μια νοητή περιδιάβαση
στη μεγάλη λεωφόρο του κόσμου.
Θα σταματούμε σε στιγμές προβληματισμού,
φορτισμένες με λόγο και μουσική.
Λέγω να διεγείρω το πνεύμα σας,
και βεβαίως εσείς με οξυδέρκεια
θα εξηγήσετε τα ανεξήγητα,
θα ερμηνεύσετε τα ανερμήνευτα,
για να κατανοήσουμε μαζί τα ακατανόητα.
Πάμε μαέστρο...**

@τριγγος 2024

ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ

Παλιά, πολύ παλιά, η φύση ξεκίνησε παίζοντας, δοκιμάζοντας και επιλέγοντας τα συνεργάσιμα στοιχεία και έτσι δημιούργησε τη Μεσόγειο και τις άλλες Θάλασσες καθώς και την Κύπρο και τις άλλες Χερσαίες Χώρες. Και μέσα στις θάλασσες έφτιαξε τον γαλέο από όπου ξεπήδησαν οι άνθρωποι και οι άλλες φυλές των ζωντανών ορατών τε πάντων και αοράτων. Και οι άνθρωποι συνασπίστηκαν σε δικοτυλήδονες φυλές και περνούσαν καλά παίζοντας και πολεμώντας, γονιμοποιούμενοι και γονιμοποιούντες αλλήλους, ώσπου επινόησαν τους θεούς. Και τότε οι άνθρωποι άρχισαν να τραγουδούν και να πλαντάζουν, να χαίρονται, και να θρηνούν στους ρυθμούς των μυστηρίων. Ύστερα ξεπετάχτηκε ο Λόγος για να ξεδιαλύνει τα «Γιατί» και τα «Πώς» της δημιουργίας.

@τρίγγος 2024

Ο ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ

Δύο απόψεις, σχετικά με το πώς δημιουργήθηκε ο κόσμος:

❖ Στην πρώτη άποψη ο Αναξίμανδρος από τον 7^ο αιώνα πκχ, βεβαιώνει:

«ΦΗΣΙΝ ΟΤΙ ΚΑΤ' ΑΡΧΑΣ ΕΞ ΑΛΛΟΕΙΔΩΝ ΖΩΩΝ ΕΓΕΝΝΗΘΗ, ΕΝ ΙΧΘΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΡΑΦΕΙΣ ΩΣΠΕΡ ΟΙ ΓΑΛΑΙΟΙ ΓΕΝΟΜΕΝΟΣ ΙΚΑΝΟΣ ΕΑΥΤΟΙΣ ΒΟΗΘΕΙΝ ΕΚΒΗΝΑΙ...» ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΣ (611 – 547 πκχ)

Λέγεται ότι (ο άνθρωπος) γεννήθηκε από αλλοειδή ζωντανούς οργανισμούς, από ιχθύς, και αφού έλαβε διατροφή όπως οι γαλέοι και έγινε ικανός να βοηθά τον εαυτό του, βγήκε στη στεριά...

- ❖ Η δεύτερη άποψη ισχυρίζεται ότι ο κόσμος δημιουργήθηκε από τον ΛΟΓΟ. Το στοιχείο « ΛΟΓΟΣ» το αγγίξαμε όταν παρουσιάσαμε τον Ηράκλειτο, και αυτό το στοιχείο χρησιμοποιούν όλοι αλλά ο καθένας δίδει την ερμηνεία που τον βολεύει – μέχρι και ΕΓΩ έχω άποψη περί του λόγου που θα την υποστηρίξω αργότερα, μόλις μπούμε στα βαθιά νερά ...

ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ

Ας ξεκινήσουμε από το κλάουντ της μεταφυσικής, την άποψη που εκφράζεται κατά την έκσταση των αρχαίων και νέων μυστηρίων.

Τα μυστήρια. Όταν η ανθρωπότητα ξεκίνησε να παρατηρεί και να σκέφτεται, άρχισε να συνειδητοποιεί τη φύση και τις φυσικές διεργασίες. Ορισμένα πράγματα δεν τα καταλάβαιναν. Ανέλαβε τότε το ιερατείο και είπε «αυτό είναι μυστήριο». Το οποίο ιερατείο δομήθηκε σε κονκλάβια και εκκλησιάσματα με ιερείς, δεσπότες και παπάδες που λειτούργησαν και λειτουργούν ως φύλακες, ως μέντορες των μυστηρίων. Όπου έχει μυστήριο έρχεται ο κόσμος να δει, πληρώνει και βλέπει την αλήθεια. Είναι πολλά τα λεφτά αυτής της μπίζντας .

Τα Αδώνια μυστήρια

Τα Αδώνια μυστήρια ήταν ετήσια γιορτή των Φοινίκων και των Κυπρίων, από τη 2η χιλιετηρίδα πκχ . Ετελείτο εις ανάμνηση του θανάτου και της ανάστασης του Άδωνη. Ο Άδωνης ήταν εραστής της Κυπρίας Θεάς Αφροδίτης. Οι γιορτή συμβόλιζε τον ετήσιο κύκλο της βλάστησης, τη δύση και την ανατολή του ήλιου, την ευφορία της γης .

Στα Αδώνια συμμετείχαν μόνο γυναίκες οι οποίες θρηνούσαν τον Άδωνη με λυμένα τα μαλλιά και γυμνά τα στήθη, γυρνούσαν στους δρόμους περιφέροντας κέρινα και πήλινα ομοιώματα του Άδωνη, ψέλνοντας πένθιμους ύμνους.

Οι τελετές αυτές, διαδόθηκαν σε όλες τις μεσογειακές χώρες μέχρι που πολεμήθηκαν με τη βία με τις επιθέσεις και λεηλασίες των χριστιανών και τελικά καταργήθηκαν από τον αυτοκράτορα Θεοδόσιο το 384 μ.Χ.

Στην Κύπρο τα Αδώνια γίνονταν κάθε άνοιξη στην Αμαθούντα, στην Πάφο, στους Γόλγους, στη Σαλαμίνα, στο Ιδάλιον και διαρκούσαν δυο μέρες. Η πρώτη μέρα ήταν αφιερωμένη στην επιστροφή του Άδωνι από τον Άδη και στην ένωσή του με την Αφροδίτη, ενώ η δεύτερη μέρα ήταν εκείνη του αφανισμού του.

Σύμφωνα με την παράδοση, ο μεγάλος ποιητής των εορταστικών τραγουδιών για το θάνατο και την ανάσταση του Άδωνη ήταν ο πρώτος βασιλιάς της Κύπρου Κινύρας, που έφερε στο νησί τη λατρεία της Αφροδίτης.

Ο Κινύρας ο Παφίτης ήταν μεγάλη προσωπικότητα. Ο Όμηρος τον αναφέρει ως τον πλουσιότερο άνθρωπο του κόσμου. Φαίνεται ότι η δυναστεία των Κινύρων βασίλευσε πάρα πολλά χρόνια και ο συγκεκριμένος Κινύρας, κατά τον Όμηρο, ήταν ωραιότατος, ήταν και πατέρας του Άδωνη, τον οποίο έκανε ακούσια με την κόρη του. Όταν συνειδητοποίησε τι έκανε την υποχρέωσε να αυτοκτονήσει. Ο φαλλοκράτης...

Μπαίνουμε στην ερμηνεία των μυστηρίων, κεντρικό ερέθισμα όλων ο θάνατος. Όλα όσα λέγονται περί θανάτου είναι άγνωστα, απαράδεκτα, αχώνευτα - άρα μυστήρια - για αυτό ο Άδωνης αναστήνεται. Θάνατος - Ανάσταση.

Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΔΩΝΗ...

Χριστός ανέστη εκ νεκρών,
θανάτω θάνατον πατήσας
και τοις εν τοις μνήμασι
ζωήν χαρισάμενος.

Είτε το πιστεύετε είτε όχι από εκεί ξεκινά η όλη υπόθεση, μας το λέει με τη μελωδική του φωνή αυτό το Αλβανάκι που σήμερα εξελίχτηκε ως ένας υπέροχος νέος - όπως διαβεβαιώνει το διαδίκτυο.

Χριστός ανέστη

Christos Santikai

Χριστός ανέστη εκ νεκρών,
θανάτω θάνατον πατήσας
και τοις εν τοις μνήμασι
ζώνην χαρισάμενος.

[https://www.youtube.com/watch?v= a6-u_6dZ8M&t=5s](https://www.youtube.com/watch?v=a6-u_6dZ8M&t=5s)

Αναφερόμαστε σε αυτό το διάσημο επιτάφιο τραγούδι, γιατί, όπως είπαμε εκφράζει την κεντρική αιτία και αποτελεί το κύριο μέρος αυτής της παρουσίασης.

Ο παραλληλισμός του Ιουδαίου θεανθρώπου με τον Άδωνη και συνάμα οι εορτασμοί του «πάσχα» της διάβασης από τον χειμώνα στην άνοιξη, από το θάνατο στη ζωή και τανάπαλιν φωτίζει τη διαχρονικότητα των αναγκών του ανθρώπου να δίνει βολική διέξοδο στις αμφιβολίες του παρατηρώντας τα φυσικά φαινόμενα της βλάστησης, της φθοράς και της ανανέωσης των φυτών και της πανίδας.

Από τους ύμνους που έγραψε ο Κινύρας για τα Αδώνια Μυστήρια δεν σώθηκε τίποτα.

Εγώ θυμάμαι έντονα ότι ο Άντης Περνάρης¹, που μας δίδασκε νέα Ελληνικά τη δεκαετία 1960, μας είχε ως εγχειρίδιο βοήθημα ένα πολυγραφημένο βιβλιαράκι που μεταξύ άλλων περιείχε δική του μετάφραση κάποιων ύμνων που λέγονταν «Αδώνια». Όμως ας μη δώσουμε τόση σημασία στην αξιοπιστία που μπορεί να έχουν εικόνες που γράφτηκαν σε μνήμες πριν εξήντα χρόνια ...

Ο Βίωνας ο Σμυρνιός ο αρχαίος ποιητής 100 χρόνια πριν την κοινή χρονολόγηση (πκχ) έγραψε βουκολικά και ερωτικά. Από τα ελάχιστα διασωθέντα ποιήματα του, ένας ύμνο για τον Άδωνη περιγράφει σπαρακτικά τα αισθήματα που δημιουργεί ο θάνατος αγαπημένου προσώπου και θα μας συνεπικουρήσει με τον συμβολισμό του να καταλάβουμε την μυστηριακή υφή και τις συντεταγμένες των Αδώνιων εορτασμών.

---

¹ Εκπαιδευτικός, συγγραφέας και δημοσιογράφος. Το πραγματικό του όνομα ήταν Αντρέας Παυλίδης αλλά καθιερώθηκε με το ψευδώνυμο Άντης Περνάρης. Γεννήθηκε στη Λευκωσία το 1903 και πέθανε το 1980. Το συγγραφικό του έργο είναι πλατύ. Περιλαμβάνει σχολικά βιβλία, μελέτες, χρονογράφημα, κριτική, ποίηση, διήγημα, θέατρο κ.α.

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΑΔΩΝΙΔΟΣ

ΒΙΩΝ (120-57 πΧ)

Ο Βίων από τη Σμύρνη (120 έως 57 πκχ) στην ωδή «Επιτάφιος Αδώνιδος» αναφέρεται στον θάνατο του ωραίου Άδωνη, ερωμένου της Αφροδίτης, ο οποίος, σύμφωνα με την πιο διαδεδομένη εκδοχή του μύθου, είχε σκοτωθεί κατά τη διάρκεια ενός κυνηγιού, όταν ένα αγριογούρουνο τον τραυμάτισε θανάσιμα στον μηρό. Η Αφροδίτη, απαρηγόρητη για τον χαμό του, παρακάλεσε την Περσεφόνη και πέτυχε να περνάει ο Άδωνης έξι μήνες το χρόνο πάνω στη γη. Σύμφωνα με την παράδοση, ο τάφος του βρισκόταν στη Βηθλεέμ σε μία υπόγεια σπηλιά στα θεμέλια του Ναού της Θεάς Αστάρτης. Με τον θάνατό του συνδεόταν η γονιμική τελετή των Αδωνίων που γιορταζόταν μια φορά κάθε χρόνο, από γυναίκες, σε πολλές ελληνικές πόλεις.

Σύμφωνα με την παράδοση (δεν ξέρω ποια παράδοση εννοεί το διαδίκτυο από όπου πήρα το λήμμα και δεν το έχω διασταυρώσει), ο Άδωνης έχει ταφεί στην Βηθλεέμ και ο κάπρος που λέει η παράδοση ότι τον τραυμάτισε, κατά μία άλλη παράδοση, την πιο διαδεδομένη εκδοχή του μύθου, ήταν ο Δίας που ζήλεψε, επειδή η Αφροδίτη ερωτεύτηκε τον Άδωνη και από τον κακό του εξουδετέρωσε τον άμοιρο νεανία...

Βίωνος Επιτάφιος Ἄδωνη

Βίων ο Σμυρναῖος - Σμύρνη (120 - 57 πκχ)

Αιάζω τὸν Ἄδωνιν, «ἀπώλετο καλὸς Ἄδωνις»·
«ῶλετο καλὸς Ἄδωνις», ἐπαιάζουσιν Ἔρωτες.
μηκέτι πορφυρέοις ἐνὶ φάρεσι Κύπρι κάθειυδε·
ἔγρευο, δειλαία, κυανόστολα καὶ πλατάγησον στήθεα
καὶ λέγε πᾶσιν, «ἀπώλετο καλὸς Ἄδωνις».
Αιάζω τὸν Ἄδωνιν· ἐπαιάζουσιν Ἔρωτες.
*****
«Αἰαῖ τὰν Κυθέρειαν», ἐπαιάζουσιν Ἔρωτες.
Κύπριδι μὲν καλὸν εἶδος ὅτε ζώεσκεν Ἄδωνις,
κάτθανε δ' ἄμορφά σὺν Ἀδώνιδι ὥλεσε τὸν καλὸν ἄνδρα, σὺν ὥλεσεν ἱερὸν εἶδος.
«τὰν Κύπριν αἰαῖ» ὥρεα πάντα λέγοντι,
καὶ αἰ δρῦες «αἶ τὸν Ἄδωνιν» καὶ ποταμοὶ κλαίοντι τὰ πένθεα τᾶς Ἀφροδίτας,
καὶ παγαὶ τὸν Ἄδωνιν ἐν ὥρεσι δακρύνοντι,
ἄνθεα δ' ἐξ ὀδύνας ἐρυθθαίνεται, ἃ δὲ Κυθήρα πάντας ἀνὰ κναμῶς,
ἀνὰ πᾶν νάπος οἰκτρὸν ἀεῖδει,
«Αἰαῖ τὰν Κυθέρειαν· ἀπώλετο καλὸς Ἄδωνις»·

Παντελῆς Μπουκάλας - Λεσίνι Αἰτωλοακαρνανίας, 1957

Τὸν Ἄδωνη θρηνολογῶ, τὸν ὄμορφο που εχάθη,
«πάει, χάθηκεν ὁ Ἄδωνης» οἱ Ἔρωτες θρηνοῦνε.
Στα πορφυρά σου Κύπριδα νὰ μην ξαναπλαγιάσεις,
βάλε τὰ μαύρα σου, πικρὴ, καὶ νὰ στηθοκοπιέσαι,
σύρε φωνή, ὁ Ἄδωνης χάθηκεν, ὁ καλὸς σου.
Τὸν Ἄδωνη θρηνολογῶ κι οἱ Ἔρωτες θρηνοῦνε.
*****
«Αλί τῆς τῆς Κυθέρειας», οἱ Ἔρωτες θρηνοῦν.
Ὅσον ἐζούσε ὁ Ἄδωνης, ὄμορφ' ἡ Ἀφροδίτη,
πέθαν' ἐκεῖνος κι ἐδύσε τὸ κάλλος τῆς μαζί του.
«Αλί τῆς» λένε τὰ βουνά, «αλί του» λεν τὰ δέντρα,
για τὸ δικό τῆς τὸν καημὸ καὶ τὰ ποτάμια κλαίνε,
δακρύνουν για τὸν Ἄδωνη στα ὄρη οἱ νερομάνες.
Καὶ τὰ λουλούδια ἀλικά βάφοντ' ἀπὸ τὸν πόνο.
Μεσ στα φαράγγια ἡ θεὰ σέρνει πικρὸ τραγούδι:
«Αλί τῆς τῆς Κυθέρειας, ὁ Ἄδωνης εχάθη».

Ἀς ἀκούσουμε τῶρα σε ἐντεχνη κατάνυξη τὸν γνωστὸ ἐπιτάφιο θρήνο που διαδέχτηκε τὸν θρήνο για τὸν Ἄδωνη καὶ ἀς ἀναλογιστοῦμε τὸν παραλληλισμὸ στη διαχρονικὴ πορεία τῆς ἱστορίας. Ἡ Εἰρήνη Παππά ἐρμηνεύει τὴ μουσικὴ σύλληψη τοῦ Βαγγέλη Παπαθανασίου.

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΘΡΗΝΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΔΩΝΗ ΙΗΣΟΥ

ω γλυκὺ μου ἔαρ

<https://www.youtube.com/watch?v=zIff2pVvA4s>

Μουσική: Βαγγέλης Παπαθανασίου

Ερμηνεύει: Ειρήνη Παππά

Ἔραναν τον τάφο,
Αι μυροφόροι μύρα,
Λίαν πρωί ελθούσαι.
Θρήνον συνεκίνει,
η πάναγνός σου μήτηρ,
σου Λόγε νεκρωθέντος
Ανέκραζεν η κόρη,
θερμῶς δακρυρροούσα,
τα σπλάχνα κεντουμένη.
Ω... γλυκὺ μου ἔαρ,
γλυκύτερόν μου τέκνον,
που ἔδου σου το κάλλος;
Αι γενεαὶ πάσαι,
ὑμνον τη ταφή σου
προσφέρουσι, Χριστέ μου.
Ω... γλυκὺ μου ἔαρ,
γλυκύτερόν μου τέκνον,
που ἔδου σου το κάλλος;

Ο «Επιτάφιος» του Γιάννη Ρίτσου»

Ο επιτάφιος του Γιάννη Ρίτσου αντανακλάται στον ιερό πόνο και στον επιτάφιο θρήνο που επαναλαμβάνεται κάθε χρόνο στα θρησκευτικά των Χριστιανών;

Ο Γιάννης Ρίτσος εμπνεύστηκε τον «Επιτάφιο» από τον θάνατο του Τάσου Τούση που σκοτώθηκε από τους φασίστες στην απεργία των καπνεργατών στη Θεσσαλονίκη το 1936, όταν είδε στο πρωτοσέλιδο του «Ριζοσπάστη» τη φωτογραφία της μάνας του να θρηνεί πάνω από το άψυχο κορμί του.

Στις 9 Μαΐου του 1936 η χωροφυλακή διαλύει βίαια συγκέντρωση καπνεργατών στη Θεσσαλονίκη. Έντεκα άνθρωποι σκοτώνονται ένας από αυτούς ήταν ο Τάσος Τούσης² ενώ πολύ μεγάλος είναι ο αριθμός των τραυματιών. Λίγους μήνες αργότερα, τον Αύγουστο του 1936 επιβάλλεται η δικτατορία Μεταξά.

---

² Ο Τάσος Τούσης κατάγονταν από το Ασβεστοχώρι, ήταν αυτοκινητιστής και είχε ηλικία 25 ετών την ημέρα του θανάτου του. Οι απεργοί μετά το συμβάν ξήλωσαν μια πόρτα και περιέφεραν πάνω της το σώμα του νεαρού εργάτη.

Στην επιφυλλίδα που δημοσιεύτηκε στο «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ» μέσα στις διάφορες ενότητες του ποιήματος αντνακλάται ο θάνατος και η ανάσταση, αυτούς τους τίτλους έβαλε ο Γιάννης Ρίτσος στο ποίημά του.

ΘΑΝΑΤΟΣ.

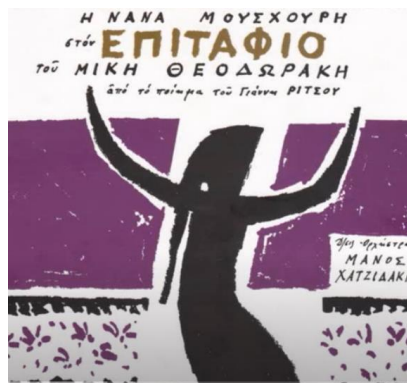
**Γιέ μου, σπλάχνο τών
σπλάχνων μου, καρδούλα
τής καρδιάς μου,
πουλάκι τής φτωχιάς αύλης,
άνθè τής έρημιάς μου,
πώς κλείσαν τα ματάκια σου
και δè θωρείς που κλαίω,
και δε σαλεύεις, δε γρικᾶς τα
που πικρὰ σου λέω;**

ΑΝΑΣΤΑΣΗ.

**Νάχα τ'άθανατο νερό, ψυχή
καινούρια νάχα,
να σουΐδινα, να ξύπναγες για
μια στιγμή μονάχα.
Να δεις, να πεις, να το
χαρείς άκέριο τ'όνειρό σου,
να στέκεται όλοζώντανο
κοντά σου, στο πλευρό σου.**

Εμείς γνωρίζουμε τον επιτάφιο του Γιάννη Ρίτσου από τον Μίκη Θεοδωράκη. Ο Γιάννης Ρίτσος έστειλε ένα αντίτυπο της πρώτης έκδοσης του Επιτάφιου το 1958, στον Θεοδωράκη στο Παρίσι. Ο Μίκης περιμένοντας στο αυτοκίνητο τη σύζυγό του, Μυρτώ, να επιστρέψει από ψώνια, ξεφυλλίζει το βιβλίο του «Επιταφίου», και αρχίζει να μελοποιεί τα ποιήματα σημειώνοντας τις νότες στο περιθώριο των σελίδων. Μέσα στη λίγη ώρα της αναμονής, είχε βρει τις βασικές μελωδίες και για τα 20 ποιήματα.

Ο Επιτάφιος του Χατζιδάκη...

<https://www.youtube.com/watch?v=4DoY0fzRIQo>

«Μέρα Μαγιού μου μίσεψες»

Μουσική: Μίκης Θεοδωράκης

Στίχοι: Γιάννης Ρίτσος

Ενορχήστρωση & διεύθυνση ορχήστρας: **Μάνος Χατζιδάκης**

Ερμηνεύει: Νανά Μούσχουρη

Η πρώτη εκτέλεση του Επιτάφιου.

Αύγουστος 1960 – Fidelity

Ο Θεοδωράκης στέλνει τις παρτιτούρες στον Μάνο Χατζηδάκη, ο οποίος το 1968 το ενορχηστρώνει, το παρουσιάζει στον Παρνασσό και το ηχογραφεί με τη Νανά Μούσχουρη στην εταιρία Fidelity.

Ο Θεοδωράκης διαφωνεί με την Χατζηδακική εκδοχή του έργου. Θεωρεί ό,τι «ο Χατζηδάκης έδινε στον Επιτάφιο ένα ρομαντικό χαρακτήρα, ένα θηλυκό χαρακτήρα, ενώ το έργο -κατ' αυτόν- ήταν αγωνιστικό, με αδρά χαρακτηριστικά...»

Το Σεπτέμβρη κυκλοφορεί ο δίσκος του Επιτάφιου ηχογραφημένος στην Columbia με το Γρηγόρη Μπιθικώτση και στα σεκόντα την Καίτη Θύμη. Στο μπουζούκι ο Μανώλης Χιώτης, με το Γιάννη Καραμπεσίνη – σε κάποια τραγούδια.

Αυτή την ενδιαφέρουσα διαμάχη θα μπορούσαμε να την συζητήσουμε σε ένα ξεχωριστό καφενείο – ο Θέμος θα ήταν πιο κατάλληλος...

Ο Επιτάφιος του Μίκη Θεοδωράκη

<https://www.youtube.com/watch?v=Hnr5-eMPcLI>

«Μέρα Μαγιάς μου μίσεψες»

Μουσική: Μίκης Θεοδωράκης

Στίχοι: Γιάννης Ρίτσος

Μπουζούκι: **Μανώλης Χιώτης**

Ερμηνεύει: Γρηγόρης Μπιθικώτσης

Σεπτέμβρης 1960 – Columbia

Με τις δυο εκτελέσεις του έργου του «Επιτάφιος», ξεσπά ένας «μικρός εμφύλιος πόλεμος» για τις αισθητικές και κοινωνικές απόψεις που αντιπροσωπεύουν οι δύο αυτές εκδοχές. Αυτή η ηχογράφηση προκάλεσε μεγάλη συζήτηση με εκτενή αρθρογραφία, άλλοι υπέρ, άλλοι κατά. *Ο κόσμος άκουσε για τον επιτάφιο του Χατζηδάκι 20 χρόνια μετά.*

Θρήνος για το θάνατο

Ο Θάνατος ... μα ποιος θάνατος ;

ΜΗΘΕΝ ΠΡΟΣ ΗΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ.

ΕΠΕΙ ΠΑΝ ΑΓΑΘΟΝ ΚΑΙ ΚΑΚΟΝ ΕΝ ΑΙΣΘΗΣΕΙ.

ΣΤΕΡΗΣΙΣ ΔΕ ΕΣΤΙΝ ΑΙΣΘΗΣΕΩΣ ΘΑΝΑΤΟΣ.

Ο θάνατος, δεν είναι τίποτε για μας.

Διότι κάθε καλό και κακό γίνεται αντιληπτό από τις αισθήσεις.

Και ο θάνατος, είναι στέρηση των αισθήσεων.

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ προς Μενοικέα (ΔΛΧ 124)

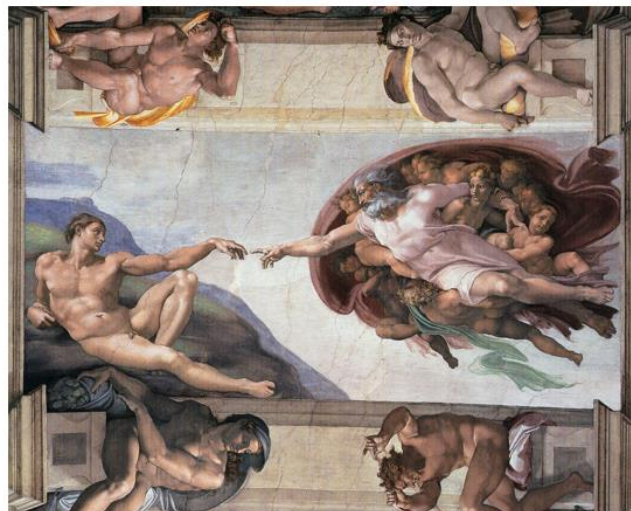
Τι είναι ο θάνατος, ο Επίκουρος είπε « Μηθέν προς ημάς είναι τον θάνατον»
«Ο θάνατος, δεν είναι τίποτε για μας...», γιατί λοιπόν όλο αυτό το κακό για το

θάνατο, αν έχει δίκαιο ο Επίκουρος τί παθαίνουμε όλοι και όχι μόνο κλαίμε και οδυρόμαστε αλλά γράφουμε ποίηση και μουσική.

Κατά την επικρατούσα εκκλησία «είναι θέλημα Θεού».

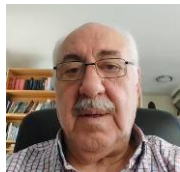
Ήταν θέλημα θεού...

**Θρηνώ και οδύρομαι, όταν
εννοήσω τον θάνατον,
και ίδω εν τοις τάφοις κειμένην
κατ εικόνα Θεού, πλασθείσαν
ημίν ωραιότητα, άμορφον,
άδοξον, μη έχουσαν είδος.
Ω... του θαύματος!
Τί το περι ημάς τούτο γέγονε
μυστήριον;
Πώς παρεδόθημεν τη φθορά, και
συνεζεύχθημεν τω θανάτῳ;
Ώντως Θεού προστάξει, ως
γέγραπται, του παρέχοντος τοις
μεταστάσι την ανάπαυσιν.**

Ώντως Θεού προστάξει, ως γέγραπται, του παρέχοντος τοις μεταστάσι την ανάπαυσιν... Αν είναι δυνατόν...

Άλλο ο Θάνατος και άλλο ο Φόνος

**Η δολοφονία του Άδωνη από τον «κάπρο»
από ζήλια για τον έρωτα της Αφροδίτης.
Ο φόνος του Ιησού
γιατί χαλούσε το κατεστημένο του ιερατείου
«θέλει λέει αγάπη ... σταυρώστε τον».
Η δολοφονία του Τάσου Τούση
από την εξουσία των τσιφλικάδων
και λοιπών κεφαλαιοκρατών.
Η δολοφονία...
Η αφαίρεση ζωής δεν απαλύνεται
από καμιά φιλοσοφία.**

**Φουντώνει αγανάκτηση, θυμό, άφατη θλίψη,
Και (απέλπιδα) επιθυμία επανόρθωσης.
Για να ξεπεραστεί θέλει θρήνο, κλάμα, μοιρολόι...**

**Θάνατος: το μυστήριο των μυστηρίων.
Το αδήριτο «γιατί»
για την καταστροφή της ωραιότητας,
Η αποσύνθεση της τελειότητας
του βιωματικού μορφώματος.
Η φρίκη του τελεσιδικού τέλους.
Η παρηγορητική ελπίδα, για μια άλλη συνέχεια.
Και μετά τι?**

@τρίγγος 2024

Μέγα μυστήριο, το δημιούργημά της το οποίο στη κορύφωση της τελειότητας και της ωραιότητας το αποσύρει. Εμείς που μένουμε πίσω αισθανόμαστε αυτό που αισθανόμαστε και δεν το κατανοούμε, και αρχίζουμε να φιλοσοφούμε και να προσπαθούμε να το εξηγήσουμε. **Ενώ ξέρουμε ότι**, όταν επέλθει ο θάνατος δεν θα μας ξαναδεί πια κανένας στα μπουζούκια στις ταβέρνες και στα καφενεία. Διδάσκει ο Γρηγόρης Μπιθικώτσης σε στίχους Λάκη Τσώλη

ΤΟΥ ΒΟΤΑΝΙΚΟΥ Ο ΜΑΓΚΑΣ (3,12)

<https://kithara.to/stixoi/MTIxODY5OTcw/tou-botanikou-magkas-mpithikotsis-grigoris-lyrics>

Μουσική: Μπιθικώτσης Γρηγόρης

Στίχοι: Τσώλης Λάκης

Ερμηνεύει: Γρηγόρης Μπιθικώτσης

Του Βοτανικού ο μάγκας πέθανε την Κυριακή,
και τον κλάψαν οι κοπέλες κι όλοι οι φίλοι καρδιακοί.

Του Βοτανικού το μάγκα, το καλύτερο παιδί,

στα μπουζούκια, στις ταβέρνες, πια κανείς δεν θα τον δει,
στα μπουζούκια, στις ταβέρνες, πια κανείς δεν θα τον δει.

Πάντα όμορφα γλεντούσε και δεν έκανε κακό,
και τον αγαπούσαν όλοι μέσα στο Βοτανικό.

Του Βοτανικού το μάγκα, το καλύτερο παιδί,
στα μπουζούκια, στις ταβέρνες, πια κανείς δεν θα τον δει,
στα μπουζούκια, στις ταβέρνες, πια κανείς δεν θα τον δει.

Του Βοτανικού ο μάγκας είχε ωραίο παρελθόν,
Απ' τα γλέντια κι απ' τους μάγκες θα 'ναι τώρα πια απών.
Του Βοτανικού το μάγκα, το καλύτερο παιδί,
στα μπουζούκια, στις ταβέρνες, πια κανείς δεν θα τον δει,
στα μπουζούκια, στις ταβέρνες, πια κανείς δεν θα τον δει.

ΜΥΣΤΗΡΙΟ Η ΦΥΣΗ...

Έτερο μυστήριο, η Φύση. Αλλά εδώ τα πράγματα ήταν απλά. Βλέπανε οι άνθρωποι τα λουλούδια, τα αγρέλια, το καππάρι, το πράσινο, βλέπαν τα πουλιά που κελαηδούσαν, γιορτάζαμε τότε εμείς οι παλιοί γύρω στο 2000 πκχ μέχρι και πολύ πρόσφατα, γιορτάζαμε τα ανθεστήρια.

Ανθεστήρια Αμμοχώστου

Τα Ανθεστήρια, οργανωμένη γιορτή της άνοιξης και των λουλουδιών, άρχισαν να γιορτάζονται στην Αμμόχωστο γύρω στο 1915, όταν με πρωτοβουλία της διευθύντριας του Παρθεναγωγίου Βαρωσίων Ελένης Χατζηπέτρου ξεκίνησαν εκδηλώσεις στις οποίες αρχικά συμμετείχαν μαθητές και μαθήτριες που έκαναν παρέλαση σε ανθοστόλιστα άρματα ή σε ομάδες.

Εδώ θα δούμε μια άλλη διάσταση του κόσμου, του αρχαίου κόσμου, τις Κυπολινές των λαών της Βαλτικής

Στη Λιθουανία είχα τη τύχη να πάω το 1980. Είχαμε πάει ως συνδικαλιστές προσκεκλημένοι του συντρόφου Μπρέζνιεφ στις γιορτές της πρωτομαγιάς στην Κόκκινη Πλατεία και μετά που τέλειωσαν οι γιορτές μας πήραν ταξίδι στις «αποικίες», μια από αυτές ήταν και η Λιθουανία.

Τα στοιχεία που σας δίδω τα είδα πολλές φορές, τα μελέτησα μετά το 2002 στα συχνά μου ταξίδια για συνδικαλιστικές συνεργασίες και Ευρωπαϊκά προγράμματα για 15 χρόνια. Προσπαθούσα να ερμηνεύσω διάφορα πράγματα μέχρι και τη γλώσσα τους (έχουν το άλφα- γιώτα και το προφέρουν κάπως σαν εάι).

Το ζήτημα είναι ότι και εκεί έχουν Ανθεστήρια.

Κυπολινές

Στη Λιθουανία, η γιορτή τη νύχτα από 23 προς 24 Ιουνίου συνδυάζει προχριστιανικές παραδόσεις οι οποίες ενσωματώθηκαν στο νέο λατρευτικό εορτολόγιο. Η γιορτή είναι γνωστή με πολλά ονόματα: Κουπολίνες (μπουκέτα με αγριολούλουδα), Rasos (Γιορτή της Δρόσου), Γιονίνες (του Άη Γιαννιού). Στην αρχαιότητα, οι γυναίκες περπατούσαν σιωπηλά στα λιβάδια, μάζευαν εννέα βότανα και πήγαιναν σε μάντεις για να τους πουν το μέλλον τους από αυτές τις ανθοδέσμες, (κουπόλες).

Ακόμη και σήμερα, τα κορίτσια σχηματίζουν χορευτικούς κύκλους στη μέση ενός λιβαδιού, δίπλα σε μια λίμνη ή σε έναν ψηλό λόφο, και πλέκουν στεφάνια.

Το πρωί, οι νέοι ρίχνουν στεφάνια σε μια λίμνη και τα αφήνουν να επιπλέουν ελεύθερα. Αν δύο από αυτά συγκρουσθούν, σημαίνει ότι το αγόρι και το κορίτσι είναι προορισμένοι να είναι μαζί.

Η φωτιά είναι επίσης πολύ σημαντικό στοιχείο στη Γιορτή της Δρόσου. Οι συμμετέχουσες συγκεντρώνονται γύρω από μια μεγάλη φωτιά, κρατιόνται χέρι

-χέρι, και **πηδούν** από πάνω της. **Πηδώντας** πάνω από τη φωτιά, πιστεύουν ότι εξαγνίζονται και προστατεύονται από ασθένειες. Ένα ζευγάρι που **πηδάει** μαζί, σημαίνει ότι σύντομα παντρεύονται.

<https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/2019999/old-pagan-traditions-make-a-comeback-on-lithuanian-jonines>

Τα ίδια και τ' Άη Γιαννιού... του Κλήδωνα

ΚΛΗΔΟΝΑΣ

Ο Κλήδονας είναι ένα έθιμο, που έχει τις ρίζες του στην αρχαιότητα και είχε μαντική χρεία για τα μελλούμενα. («μαντική δε καθέστηκεν αυτόθι από Κληδόνων». Πausανίας).

Ο χριστιανισμός υφάρπασε τις αρχαίες παραδόσεις, και έτσι η θεά Κλήδωνα έδωσε τη θέση της στον Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο.

Στις 23 Ιουνίου, παραμονή του Αϊ Γιαννιού, μετά τη δύση του ηλίου, ανάβουν φωτιές στα σοκάκια και τις πλατείες των χωριών. Το συναντάμε σε πολλά μέρη, όπως στη Σάμο, την Κω, τη Νέα Πέραμο και το Ηράκλειο Κρήτης. Είναι και σήμερα μια λαϊκή μαντική διαδικασία, σύμφωνα με την οποία αποκαλύπτεται η ταυτότητα του μελλοντικού τους συζύγου, στις άγαμες κοπέλες που **πηδούν** πάνω από τη φωτιά.

Πιστεύουν ότι η φωτιά επιφέρει την κάθαρση και οι άνθρωποι απαλλάσσονται από το κακό. Λένε πως αν **πηδήξεις** τρεις φορές είναι καλό για την υγεία σου και επιπλέον φεύγουν οι ψύλλοι και οι κοριοί!

ΚΛΗΔΟΝΑΣ

ΟΡΦΙΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ (6000 πκκ ? ~600 πκχ)

Οφείλουμε να αναφέρουμε και τα «Ορφικά Μυστήρια». Ήταν μια περίεργη κατάσταση. Δεν τα συνάντησα εκτός από την Βουλγαρία. Ο Ορφέας ήταν από την Ροδόπη. Κάποιοι πιστεύουν ότι άρχισαν το 6000 π.χ., η επίσημη εκδοχή το 600 π.χ. Σώθηκαν αρκετοί από τους Ορφικούς ύμνους ένας είναι ο παρακάτω.

10. ΦΥΣΕΩΣ θυμίαμα, αρώματα

Ω θεά Φύσι, μητέρα των πάντων, πολυμήχανη μητέρα, επουράνια, σεβαστή θεά που κτίζεις τα πάντα, βασίλισσα εσύ δαμάζεις τα πάντα, είσαι ακατανίκητος, εσύ κυβερνάς, λάμπεις πολύ.

Είσαι ή κυρία των πάντων, πάντοτε τιμημένη, ο υπεράνω όλων θεός. Είσαι αθάνατη, πρωτότοκος, παναρχαία και εις τους άνδρας παρέχεις δόξα νυκτερινή, έχεις μεγάλη πείρα, φέρεις το φως, δυσκόλως καθησυχάζεις, και περιελίσσεις αθόρυβα τα ίχνη των ποδιών σου (περιπατείς αθόρυβα). Είσαι αγνή, διατάσσεις τους θεούς, είσαι το τέλος, χωρίς να έχεις τέλος. Είσαι κοινή εις όλα (μετέχεις εις τα πάντα), αλλά μόνον εις εσέ δεν συμμετέχει τίποτε.

Είσαι ή ίδια πατέρας του εαυτού σου (εγεννήθης αφ εαυτής), διότι πατέρα δεν έχεις, είσαι και αρσενική και πολυμήχανη και πάρα πολύ μεγάλη, ανθηρά, περιπλέκεις τα πάντα.

Είσαι φίλη, αναμειγνύεις τα πάντα και είσαι έμπειρος οδηγός, κυβερνήτις, φέρεις ζωήν, είσαι κόρη που τρέφεις τα πάντα, αυτάρκεια.

<https://esperos-library.ucoz.com/ Id/0/99 ---.pdf>

Τα Ορφικά εξελίχθηκαν ως θρησκεία που κράτησε για πάρα πολλούς αιώνες από την Ροδόπη μέχρι Αίγυπτο. Επηρέασαν τους Πυθαγόρειους και όχι μόνον – αυτά ίσως τα αγγίζουμε με άλλη ευκαιρία.

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΘΕΟΙ

Ταυτόσημες πρακτικές και ταυτόσημες έννοιες. Η διαφορά με τους Λιθουανούς, και όχι μόνο, είναι ότι εκεί η αγριότητα του χριστιανισμού δεν ήταν τόσο έντονη όσο ήταν στην περιοχή μας. Δεν θα δει κάποιος στην ιστορία τους εκατόμβες να σφάζουν οι χριστιανοί και να καταστρέφουν την αρχαία θρησκεία, για αυτό και υπάρχει ακόμα, υφίσταται και υπηρετείται η αρχαία θρησκεία στην Λιθουανία και την Εσθονία που την έχω αγγίξει, τη λένε Pagan. Παγανισμός είναι η λατρεία της φύσης και εννοιολογικά πηγάζει από τις πηγές, όπου μαζεύονται οι άνθρωποι για την ύδρευση τους και εντυπωσιάζονται από τις σκιές που σχηματίζονται στις φυλλωσιές καθώς αντανάκλαται το φως στον κυματισμός του νερού που ρέει. Η αρχαία λέξη για την πηγή είναι «Παγά» και χρησιμοποιείται ακόμα αυτούσια, τη συνάντησα στα Μεταξάτα στην

Κεφαλλονιά. Αν θέλετε φυσικά πιστεύεται την αδόκιμη εκδοχή της Βικιπαίδειας³...

Αρχαίες θρησκευτικές κοινότητες

Οι θρησκευτικές κοινότητες της Βαλτικής. Οι πιστοί της ROMUVA στη Λιθουανία στατιστικά είναι περισσότεροι από τους πιστούς του καθολικισμού, οι πιο πολλοί είναι/δηλώνουν άθεοι

ROMUVA καταφύγιο εσωτερικής γαλήνης

Το Romuva βασίζεται στη θρησκευτική παράδοση της Βαλτικής, η οποία περιλαμβάνει τη θρησκευτική κληρονομιά των Λιθουανών, των Λετονών και των Πρώσων. Η λέξη έχει τις έννοιες «ναός» και «ιερό», αλλά και **«καταφύγιο εσωτερικής γαλήνης»**.

Η αρχή της διαμόρφωσης αυτής της κοινής πνευματικής κληρονομιάς της Βαλτικής ανάγεται στο πολύ μακρινό ινδοευρωπαϊκό παρελθόν από τη **2η χιλιετία π.Χ.**

Παρά την εισβολή του χριστιανισμού οι κοινότητες Romuva λειτουργούν διαχρονικά στις χώρες της Βαλτικής και επίσης στις ΗΠΑ και τον Καναδά.

Πεποιθήσεις (Δόξες)

Ο κόσμος είναι αρμονικός, αλλά αυτή η αρμονία δεν είναι σταθερή. Η αρμονία αναζητείται στην αρμονία μεταξύ φύσης και ανθρώπου.

Η αρμονία προσωποποιείται από θεϊκές δυνάμεις: Ο Υπέρτατος Θεός Praamžius, ο Sotvaras, ο Thunder (ουρανός και αιθέρας), η Laima, η Žemyna, η Gabija, η Veliuona, η Vėlinas και όλοι οι άλλοι θεοί και θεές.

Ο κόσμος είναι αιώνιος. Δημιουργείται συνεχώς από αιώνιες δυνάμεις.

Αιώνιο είναι αυτό που ανανεώνεται, που περιστρέφεται σε έναν αδιάκοπο κύκλο μεταμορφώσεων της φύσης. Σε αυτόν τον κύκλο συμπλέκονται τα γεγονότα της φύσης και της ανθρώπινης ζωής. Η αρμονία του κόσμου και του ζωντανού όντος δημιουργείται από την αρμονία των θεών και των θεενών, καθώς και από την αλληλεπίδραση των διαφορών - του

---

³ **Παγανισμός** (από το λατινικό *paganus* που σημαίνει *άνθρωπος της υπαίθρου, αγρότης*) είναι όρος που προσδιορίζει τις εθνικές θρησκείες. Πρόκειται για έναν όρο που αναπτύχθηκε στην χριστιανική κοινωνία της Νότιας Ευρώπης στα τέλη της αρχαιότητας και εκφράζει θρησκείες πέρα από τη δική τους. Κατά τη διάρκεια του Χριστιανισμού, συνέχισε να χρησιμοποιείται με μία υποτιμητική έννοια. Τον 19ο αιώνα, ο όρος υιοθετήθηκε ξανά από μέλη διαφόρων καλλιτεχνικών ομάδων εμπνευσμένων από τον αρχαίο κόσμο, ως περιγραφή των εαυτών τους. Τον 20ό αιώνα, χρησιμοποιήθηκε ως αυτό-περιγραφή ατόμων που ασπάστηκαν τα θρησκευτικά κινήματα του σύγχρονου παγανισμού ή του νέο-παγανισμού..

Θεού (η δύναμη του φωτός και της ζωής) και του Vélín (η δύναμη του σκότους και του θανάτου).

<https://romuva.lt/pasauleziura/giesmes/>

Αρκετά από αυτά θα τα θυμάστε από τις διάφορες παρουσιάσεις που κάναμε. Πιο κάτω οι θρησκευτικές κοινότητες που γιορτάζουν, απαγγέλουν τραγουδούν και συνεστιάζονται.

ROMUVA – αρχαίες θρησκευτικές κοινότητες

ROMUVA – ΗΜΟΥΝ ΚΑΙ ΕΓΩ ΕΚΕΙ (~2010)

Έτυχε το 2010 να ήμουν και εγώ εκεί. Το υπέροχο μαύρο ψωμί της φωτογραφίας το μοιράζουν, είναι μέρος της θρησκευτικής λατρείας. Στο μεγάλο τηγάνι μαγειρεύουν αυγά με βότανα και χόρτα του δάσους και τρώνε οι παρευρισκόμενοι, νομίζω το αλκοόλ δεν συνηθίζεται στις συνεστιάσεις αυτές

Το δένδρο της φωτογραφίας είναι πέτρινο αλλά ζωντανό (ζει από μέσα).

ΟΙ ΘΕΟΙ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Ας διαβάσουμε λίγο από τον ΙΑΜΒΛΙΧΟ (245 – 325 μκχ) περί του Πυθαγορικού βίου. Ο Πυθαγόρας (580 – 496 πκχ) από την Σάμο πήγε «πρόσφυγας» στη κάτω Ιταλία και μεγαλούργησε.

ΥΠΕΡΒΟΡΕΩΝ ΘΕΟΙ

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ 580-496 πκχ

**«... ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΘΕΩΝ ΤΟΝ ΠΥΘΑΓΟΡΑΝ ΛΟΙΠΟΝ ΚΑΤΗΡΙΘΜΟΥΝ
ΩΣ ΑΓΑΘΟΝ ΤΙΝΑ ΔΑΙΜΟΝΑ ΚΑΙ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΤΑΤΟΝ,
ΟΙ ΜΕΝ ΤΟΝ ΠΥΘΙΟΝ,
ΟΙ ΔΕ ΤΟΝ ΕΞ ΥΠΕΡΒΟΡΕΩΝ ΑΠΟΛΛΩΝΑ,
ΟΙ ΔΕ ΤΟΝ ΠΑΙΑΝΑ,
ΟΙ ΔΕ ΤΩΝ ΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗΝ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΩΝ ΔΑΙΜΟΝΩΝ
ΕΝΑ.
ΑΛΛΟΙ ΔΕ ΑΛΛΟΝ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΘΕΩΝ ΦΗΜΙΖΟΝΤΕΣ
ΕΙΣ ΩΦΕΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΝ ΤΟΥ ΘΝΗΤΟΥ ΒΙΟΥ,
ΛΕΓΟΝΤΕΣ ΕΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΜΟΡΦΗ ΦΑΝΗΝΑΙ ΤΟΙΣ
ΤΟΤΕ,
ΙΝΑ ΤΟ ΤΗΣ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΣΩΤΗΡΙΟΝ ΕΝΑΥΣΜΑ ΧΑΡΙΣΗΤΑΙ ΤΗ ΘΝΗΤΗ ΦΥΣΕΙ.
ΟΥ ΜΕΙΖΟΝ ΑΓΑΘΟΝ ΟΥΤΕ ΗΛΘΕΝ ΟΥΤΕ ΗΞΕΙ ΠΟΤΕ
ΔΩΡΗΘἚΝ ΕΚ ΘΕΩΝ ΔΙΑ ΤΟΥΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ.»**

ΙΑΜΒΛΙΧΟΣ (245-325 ΜΚΧ) ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΙΚΟΥ ΒΙΟΥ

«... ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΘΕΩΝ ΤΟΝ ΠΥΘΑΓΟΡΑΝ ΛΟΙΠΟΝ ΚΑΤΗΡΙΘΜΟΥΝ, το Πυθαγόρα τον θεωρούσαν Θεό

ΩΣ ΑΓΑΘΟΝ ΤΙΝΑ ΔΑΙΜΟΝΑ (Θεό δηλαδή) ΚΑΙ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΤΑΤΟΝ, ΟΙ ΜΕΝ ΤΟΝ ΠΥΘΙΟΝ, οι μεν πίστευαν ότι είναι Πύθιος από την σχολή της Πυθίας.

ΟΙ ΔΕ ΤΟΝ ΕΞ ΥΠΕΡΒΟΡΕΩΝ ΑΠΟΛΛΩΝΑ, οι υπερβόρειοι ήταν οι Βαλτικοί. Ο Ιάμβλιχος μας περιγράφει πως οι υπερβόρειοι φίλοι του Πυθαγόρα τον επισκέφτηκαν και συζητούσαν φιλοσοφικά θέματα μαζί του και δεν αναφέρει, ο Ιάμβλιχος. να είχε διερμηνέα, άρα κάτι υπήρχε τότε κάποια σχέση.

ΟΙ ΔΕ ΤΩΝ ΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗΝ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΩΝ ΔΑΙΜΟΝΩΝ ΕΝΑ άλλοι δηλαδή πίστευαν ότι είναι ένας από τους δαίμονες που κατοικούσαν στη Σελήνη.

ΑΛΛΟΙ ΔΕ ΑΛΛΟΝ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΘΕΩΝ ΦΗΜΙΖΟΝΤΕΣ, άλλοι τον πίστεψαν σαν έναν των ολύμπιων Θεών -τον Πυθαγόρα- οι Θεοί και οι δαίμονες ήταν ένα κοινό πράγμα, δεν ήταν τόσο κακό ήταν μέσα στην ανθρώπινη φύση/αντίληψη.

ΙΝΑ ΤΟ ΤΗΣ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΣΩΤΗΡΙΟΝ ΕΝΑΥΣΜΑ ΧΑΡΙΣΗΤΑΙ ΤΗ ΘΝΗΤΗ ΦΥΣΕΙ. Τον έστειλαν οι Θεοί για να χαρίσει έναυσμα.

ΟΥ ΜΕΙΖΟΝ ΑΓΑΘΟΝ ΟΥΤΕ ΗΛΘΕΝ ΟΥΤΕ ΗΞΕΙ ΠΟΤΕ ΔΩΡΗΘΕΝ ΕΚ ΘΕΩΝ ΔΙΑ ΤΟΥΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ. Να λοιπόν μια άλλη διάσταση της θεότητας.

«Μορφή βαρβαρικού θεού...»

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ (~2010)

Saulė, η

Neptunus !

Το 2010 είμαι στο Μουσείο της Ακρόπολης και είχαν ένα έκθεμα και κάτω έγραφε «μορφή βαρβαρικού θεού». Η θεά της φωτογραφίας αριστερά, ήταν συνεργάτης μου, Λιθουανή, και με ρώτησε, «τί γράφει εκεί», της είπα. Απάντησε «Αλλά... αυτός είναι ο Neptunus, ήταν θεός των Λιθουανών». Ο Neptunus είναι ο Ποσειδώνας, και όντος ιστορίες με το Neptuni με τις νύμφες, με τις κόρες του ήταν ιστορίες που ακούγονται συχνά στη Λιθουανία. Εμένα μου έμοιαζε περισσότερο με τον Ήλιο, ο οποίος στους Λιθουανικούς θεούς είναι ο Saulė. Οι υπερβόρειοι λοιπόν θεοί δεν διέφεραν καθόλου από τους μεσογειακούς θεούς.

ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ...

Κάποτε, μια του κλέφτη δυό του κλέφτη, έρχεται η αμφισβήτηση. Όλα αυτά τα μυστήρια ξένιζαν τον άνθρωπο, ο άνθρωπος όμως εξελισσόταν - εξελισσόταν το πνεύμα- μην κοιτάτε που σήμερα δεν εξελίσσεται γιατί καταπιέζεται από τον ένα και μοναδικό θεό... Τότε έψαχναν ήταν ελεύθεροι. Δύο στοιχεία, δύο στιγμιότυπα από τον Επίκουρο παρακάτω.

ΤΟ ΜΑΚΑΡΙΟΝ ΚΑΙ ΑΦΘΑΡΤΟΝ ΟΥΤΕ ΑΥΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΕΧΕΙ ΟΥΤΕ ΑΛΛΩΙ ΠΑΡΕΧΕΙ. ΩΣΤΕ ΟΥΤΕ ΟΡΓΑΙΣ ΟΥΤΕ ΧΑΡΙΣΙ ΣΥΝΕΧΕΤΑΙ. ΕΝ ΑΣΘΕΝΕΙ ΓΑΡ ΠΑΝ ΤΟ ΤΟΙΟΥΤΟΝ (ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΔ)

Το μακάριο και άφθαρτο ον ούτε το ίδιο έχει έγνοιες ούτε με άλλους ασχολείται. Ήταν ένας εύσχημος τρόπος να πει ότι δεν έχει έτσι πράγμα, θεός. Κατά συνέπεια, ούτε οργίζεται ούτε κάνει χάρες. Διότι αυτά είναι γνωρίσματα ασθενούς όντος.

Κατά συνέπεια ο θεός δεν οργίζεται μην το φοβάστε, ούτε κάνει χάρες, μην τον παρακαλείτε, διότι αυτά είναι γνωρίσματα ασθενών ανθρώπων.

Ένας πλούσιος επικούρειος τον 2^ο αιώνα μκχ, εκεί στη Μικρά Ασία στην Ιωνία έκτισε μια στοά και σε ένα τοίχο 36μ επί 3μ κατέγραψε την επικούρεια διδασκαλία. Ήταν ο Διογένης Οινουανδεύς. Το ανακάλυψαν τον 20 αιώνα οι Γερμανοί αρχαιολόγοι, το ανέλαβαν και το αναστηλώνουν εδώ και 50 χρόνια και βρίσκουν πολλές από τις επικούρειες ρύσεις. Μια επικούρεια διαπίστωση είναι και η κατωτέρω αποκαλυπτική.

ΕΝΑΡΓΕΣ ΔΕ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΜΗΔΕΝ ΔΥΝΑΣΘΑΙ ΤΟΥΣ ΘΕΟΥΣ ΠΡΟΣ ΑΠΕΡΥΚΕΙΝ, Τ'ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΤΑ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΚΑΙ ΑΙΓΥΠΤΙΩΝ ΕΘΝΗ. ΠΑΝΤΩΝ ΓΑΡ ΟΝΤΕΣ ΕΚΕΙΝΟΙ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΕΣΤΑΤΟΙ, ΠΑΝΤΩΝ ΕΙΣΙ ΜΙΑΡΩΤΑΤΟΙ. ΔΙΑ ΠΟΙΟΥΣ ΟΥΝ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΘΕΟΥΣ ΕΣΟΝΤΑΙ ΔΙΚΑΙΟΙ; (Διογένης Οινουανδεύς 2ος αι μκχ)

Ολοφάνερο τεκμήριο ότι η πίστη στους θεούς δεν μπορεί να αποτρέψει τις αδικίες, είναι τα έθνη των Ιουδαίων και των Αιγυπτίων. Διότι, ενώ εκείνοι είναι οι πιο θεοφοβούμενοι, είναι και οι πιο ανόσιοι από όλους. Λοιπόν, χάρη σε ποιους θεούς οι άνθρωποι θα γίνουν δίκαιοι;

Μας προσγειώνει ο Ξαρχάκος με τη φωνή του θεϊκού Ξυλούρη και στίχους Ανδρεόπουλου

Αυτόν τον κόσμο τον καλό

<https://www.youtube.com/watch?v=Gi1v1R8ThhQ&t=6s>

Μουσική: Σταύρος Ξαρχάκος

Στίχοι: Βασίλης Ανδρεόπουλος

Ερμηνεύει: Νίκος Ξυλούρης

Αυτόν τον κόσμο τον καλό,
Τον χιλιομπαλωμένο.
Βρε ράβε ξήλωνε, ράβε ξήλωνε
Δουλειά, δουλειά, δουλειά να μη σου λείπει.
Αυτόν τον κόσμο τον καλό
Άλλοι τον είχαν πρώτα.
Βρε γέλα φίλε μου, γέλα φίλε μου
Δεν είναι, δεν είναι, δεν είναι και για λύπη.
Αυτόν τον κόσμο τον καλό
Σε εμάς τον παραδώσανε.
Βρε τρέχα φίλε μου, τρέχα φίλε μου
Και μη, και μη, και μη βαριά το παίρνεις.
Αυτόν τον κόσμο τον καλό
Άλλοι τον καρτεράνε.
Βρε σκέψου φίλε μου, σκέψου φίλε μου
Την ώρα, την ώρα, την ώρα που θα φεύγεις.

Αυτός ο κόσμος που ξηλώνεται και ξαναφτιάχνεται μπαλώνεται και προχωρεί.
Αυτός ο κόσμος δεν είναι για να τον λυπάσαι ούτε να τον χαίρεσαι είναι απλά
να ζεις, «τρέχα φίλε μου», να τρέχεις και μην το παίρνεις βαριά, πίνε το ποτό
σου και έχει υπόψη ότι άλλοι τον είχαν αυτόν το κόσμο και άλλοι τον
καρτεράνε. Να σκέφτεσαι πάντα την ώρα που θα φεύγεις.

Η ΟΡΓΗ ΤΩΝ ΔΑΙΜΟΝΩΝ

Έχουμε ολοκληρώσει μια φάση για την δράση των θεών στο κόσμο και τους
ανθρώπους ας δούμε τώρα τί γίνεται με τους δαίμονες.

Οι δαίμονες ήταν όπως ξέρετε οι μικροί θεοί. Σε κάποια στιγμή οι μικροί θεοί
είπαν «μα είμαστε και εμείς εδώ».

Η ΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΘΕΩΝ

**Η αρμονική θαλπωρή της φύσης
η ομορφάδα της επιλογής
η ελεύθερη σκέψη της αναζήτησης
για αιώνες
σταλάζουν βάλαμο στις καρδιές
και στηρίζουν τις κοινωνίες των ανθρώπων.
Ύστερα επικράτησαν οι αυτοκρατορίες.
Η λαίλαπα της μονοκρατορίας
σάρωσε την πολυδιάστατη δομή της σκέψης
επέβαλε μονοσήμαντη υπακοή.
Οι μονοθεϊστικές δοξασίες των ιουδαίων
φίμωσαν και έκλεισαν μέσα στο φόβο
τις ψυχές των ανθρώπων.
Έκτισαν μέσα στο σκοτάδι τις κοινωνίες
επέβαλαν ιερή εξουσία,
που ισοπέδωσε τον αρχαίο πολιτισμό.**

@τρίγγος 2024

Δαιμόνων έλευσις...

Δαίμων είναι αρχαιοελληνική λέξη που αρχικά αναφερόταν σε μια μικρότερη θεότητα ή καθοδηγητικό πνεύμα, στους δαίμονες της αρχαίας ελληνικής θρησκείας και μυθολογίας και της μεταγενέστερης ελληνιστικής θρησκείας και φιλοσοφίας.

Η λέξη προέρχεται από την λέξη *daimon της πρωτο-ινδοευρωπαϊκής, που σημαίνει «πάροχος διαιρέτης» (των περιουσιών ή των πεποιθήσεων), η οποία προέρχεται από τη ρίζα *da- «διαιρώ».

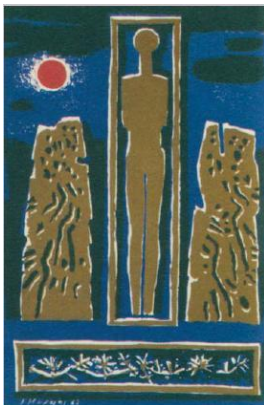
Στις αρχαίες θρησκείες της Εγγύς Ανατολής και τις Αβρααμικές παραδόσεις, **δαίμονας**, ή **δαίμων**, είναι ένα υπερφυσικό και συχνά κακόβουλο ον που κυριαρχεί στη θρησκεία, τον αποκρυφισμό, τη λογοτεχνία, τη μυθοπλασία, τη μυθολογία και τη λαογραφία.

Όταν στην εποχή μας λέμε «δαίμονας» βλέπουμε μια μορφή όπως απεικονίζεται στο αγαλματίδιο, συνήθως έχουν μερικά τέτοια αναρτημένα σε καθολικές εκκλησίες.

Στην πορεία των κοινωνιών οι δια-φωτισμένοι άνθρωποι σκέφτηκαν «μα πρέπει να αποτινάξουμε αυτό το δαιμονικό, να βγούμε πάνω και πέρα από τους θεούς και από δαίμονες».

Τον τρόπο μας τον αποκαλύπτει ο Ελύτης στο Άξιον Εστί με τη φωνή του Μπιθικώτση.

Ο αγώνας για την αποτίναξη των Δαιμόνων

Ένα το χελιδόνι

<https://www.youtube.com/watch?v=SbVZ8s8uonw>

Μουσική: Θεοδωράκης Μίκης

Στίχοι: Ελύτης Οδυσσέας

Ερμηνευτής: Μπιθικώτσης Γρηγόρης

Ένα το χελιδόνι κι η άνοιξη ακριβή,
για να γυρίσει ο ήλιος θέλει δουλειά πολλή.
Θέλει νεκροί χιλιάδες να `ναι στους τροχούς,
Θέλει κι οι ζωντανοί να δίνουν το αίμα τους.

Θεέ μου Πρωτομάστορα μ' έχτισες μέσα στα βουνά,
Θεέ μου Πρωτομάστορα μ' έκλεισες μες στη θάλασσα!

Πάρθηκεν από μάγους το σώμα του Μαγιού.
Το `χουνε θάψει σ' ένα μνήμα του πέλαγου.
Σ' ένα βαθύ πηγάδι το `χουνε κλειστό,
μύρισε το σκοτάδι κι όλη η άβυσσος.

Θεέ μου Πρωτομάστορα μέσα στις πασχαλιές και Συ,
Θεέ μου Πρωτομάστορα μύρισες την Ανάσταση.

Δαιμονικές εφαρμογές – ΑΝΑΘΕΜΑΤΙΣΜΟΙ

Οι δαίμονες επέφεραν και δαιμονικές εφαρμογές. Οι πλέον γνωστές είναι οι αναθεματισμοί, οι αφορισμοί, η κατάρες ...

Το 787 μ.Χ. η Εβδόμη Οικουμενική Σύνοδος⁴ της Νίκαιας, υπό την προεδρία του Οικουμενικού Πατριάρχη Ταρασίου, διατύπωσε τα κείμενα του Συνοδικού και καθιέρωσε ως μέρος της επίσημης ακολουθίας να ψάλλονται σε όλες τις ορθόδοξες εκκλησίες επτά αναθεματισμοί κατά των Ελλήνων και του Ελληνικού πολιτισμού, καθώς κι ένα υβριστικό τροπάριο κι ένας υβριστικός μακαρισμός, ενώ το χριστεπώνυμο πλήρωμα όρθιο, επαναλαμβάνει: Ανάθεμα, Ανάθεμα, Ανάθεμα !

⁴ Η Ζ' Οικουμενική Σύνοδος συγκλήθηκε από τον Αυτοκράτορα Κωνσταντίνο ΣΤ' και τη μητέρα του, Αυτοκράτειρα Ειρήνη την Αθηναία στη Νίκαια της Βιθυνίας, στο Ναό της Αγίας Σοφίας, το 787 κατόπιν αίτησης του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Ταρασίου.

Απολαύστε τρεις χαρακτηριστικού αφορισμούς, αν πηγαίνατε στην εκκλησία να κρολλοηθείτε την Κυριακή της Ορδοδοξίας, θα τους ακούγατε μεγαλοφώνως, και θα συμμετείχατε ως πλήρωμα της εκκλησίας και ευσεβές ποίμνιο. Αυτά χάνετε που δεν είστε ευσεβείς...

Δεύτερος ΑΝΑΘΕΜΑΤΙΣΜΟΣ

Σε όσους αποδέχονται τις διδασκαλίες των Ελλήνων, και δεν τις σπουδάζουν μόνο για μόρφωση, αλλά ακολουθούν και τις ιδέες τους τις μάταιες, και τις πιστεύουν ως αληθινές, και μάλιστα ωσάν αυτές να περιέχουν τη βεβαιότητα, και επιμένουν να παρασύρουν σ' αυτές, άλλοτε κρυφά και άλλοτε φανερά, και να τις διδάσκουν χωρίς κανέναν ενδοιασμό, Ανάθεμα! Ανάθεμα! Ανάθεμα!

Τρίτος ΑΝΑΘΕΜΑΤΙΣΜΟΣ

Σε όσους με δική τους πρωτοβουλία, μαζί με τα άλλα μυθικά πλάσματα, διαστρεβλώνουν τα της δημιουργίας του ανθρώπου, και δέχονται ως αληθινές τις πλατωνικές ιδέες, και ισχυρίζονται ότι οι ίδιοι από μόνοι τους διαμορφώνουν άποψη, και προφανώς αμφισβητούν την απόλυτη εξουσία του Δημιουργού, ο οποίος από την ανυπαρξία έφερε στην ύπαρξη τα πάντα, και ως Ποιητής έθεσε σε όλα αρχή και τέλος με τη δύναμη του εξουσιαστή και δεσπότη, Ανάθεμα! Ανάθεμα! Ανάθεμα!

Έβδομος ΑΝΑΘΕΜΑΤΙΣΜΟΣ

Σε όσους λένε ότι είναι καλύτεροι κατά πολύ οι σοφοί των Ελλήνων, και οι πρωτοστάτες στις αιρέσεις, στους οποίους οι επτά άγιες και Καθολικές Σύνοδοι, και όλοι οι Πατέρες που έλαμψαν μέσα στην Ορθοδοξία τούς επέβαλαν ανάθεμα, ως ξένους στην Καθολική Εκκλησία, καθώς πλεόνασαν τα ψεύτικα και βρόμικα λόγια τους, και εδώ και στη μέλλουσα κρίση, και σε κείνους που είναι ευσεβείς και ορθόδοξοι αλλά αμάρτησαν από ανθρώπινο πάθος ή από άγνοια, Ανάθεμα! Ανάθεμα! Ανάθεμα!

Δεν αρκούν οι αναθεματισμοί σε αυτή την λειτουργία της Ορθοδοξίας, για να συμπληρωθεί ο καταγιγισμός της χολής του, καταλήγουν σε ένα τροπάριο και ένα μακαρισμό.

Το Τροπάριο και ο Μακαρισμός

Το τροπάριο

«Ναούς ειδώλων καθείλετε αθλούντες, και εαυτούς της Τριάδος θείους ναούς εδομήσασθε, αθλοφόροι κυρίου αγγέλων συνόμιλοι».

Εσείς που καταστρέψατε όλους τους ναούς των αρχαίων Ελλήνων και πιάσατε τις πέτρες είσαστε αγγέλων συνόμιλοι.

Ο μακαρισμός

«Οι καλάμω του Σταυρού, εκ του βυθού της αγνωσίας τους λαούς αναγαγόντες Απόστολοι, την των Ελλήνων πλάνην απεμειώσατε από της γης, απλανείς σωτήρες γενόμενοι των πιστών, αληθώς όθεν μακαρίζεσθε».

Ο βυθός της αγνωσίας ήταν ο ελληνικός πολιτισμός. Οι δε τους λαούς αναγαγόντες Απόστολοι την πλάνη των Ελλήνων την εξολοθρεύσατε από γης, δεν αφήσατε ούτε κεφάλι ιερέως ούτε πέτρα πάνω σ' πέτρα ναού, και γι αυτό σας αξίζει αληθινή ευδαιμονία.

Ορίστε και σε ένα ανάθεμα χειροπιαστό και ζωντανό.

Το ανάθεμα του Βενιζέλου

Πηνελόπη Δέλτα (1874 – 1941)

«Όταν, μετά τα Νοεμβριανά του 1916, ο αξιοθρήνητος μητροπολίτης Αθηνών Θεόκλητος Α, έκανε το περίφημο «ανάθεμα», άντρες, γυναίκες, παιδιά, κυρίες και κύριοι του λεγομένου «καλού κόσμου», πήγαν φορτωμένοι πέτρες μεγάλες και μικρές και τις έριξαν, μάζα άμορφη, στο Πεδίον του Άρεως, αναθεματίζοντας, το «Σατανά», το «Βελζεβούλ», τον «προδότη» που εκείνη την ώρα, με όλη τη δύναμη του δαιμόνιου μυαλού του, με όλη την ένταση της θελήσεως του, μάζευε και οργάνωνε στρατό για να απωθήσει, Βουλγάρους, Τούρκους, Γερμανούς, και να ελευθερώσει την ανατολική Μακεδονία, που είχε

δώσει ο Κωνσταντίνος και η Κυβέρνησή του στους Βουλγάρους. Η άμορφη αυτή, σιχαμένη, μάζα από πέτρες όλων των μεγεθών και σχημάτων, άσπριζε εκεί, όλη μέρα, στα χώματα του Πεδίου του Άρεως. Τη νύχτα, πιστοί, θλιμμένοι πατριώτες, πήγαιναν κρυφά και στόλιζαν με λουλούδια της εποχής, τις άσχημες πέτρες. Το πρωί, οι αρχές, έβαζαν και μάζευαν βιαστικά τα αφιερώματα αυτά των πατριωτών».

Το ανάθεμα του Βενιζέλου

Όποια πέτρα κι αν σηκώσεις, η εκκλησία από κάτω

Όποια πέτρα και αν σηκώσεις η εκκλησία από κάτω.

ΙΔΟΥ ΛΟΙΠΟΝ Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΠΟΥ ΒΓΑΙΝΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΘΥ ΠΗΓΑΔΙ...

Δαιμονικές εφαρμογές - ΑΦΟΡΙΣΜΟΙ

Μια άλλη δαιμονική εφαρμογή των δαιμόνων είναι οι αφορισμοί. Αποφάσισαν να αφορίσουν τον Καζαντζάκη αλλά τελικά δεν τους βγήκε και το αποσιώπησαν. Όμως αφόρισαν τον Γιώργο Σουρή με δόξα και τιμή και οι παπάδες να καλοναρκούν έξω από το σπίτι του.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΟΥΡΗ

- Ο Σουρής όταν τον αφορίζαν οι παπάδες έξω από το σπίτι του, τους ρώτησε:
- Τι κάνετε εκεί;
  - Σε αφορίζουμε, του απάντησαν.
  - Και τι σημαίνει αυτό; επέμεινε.
  - Όταν πεθάνεις δεν θα λιώσεις, του είπαν
  - Ε, τότε, δεν αφορίζετε και τις σόλες των παπουτσιών των παιδιών μου για να μην λιώσουν ;

Κάγχασε...

Ανάλογη η ιστορία κυκλοφορεί ευρέως και στη Κρήτη για τον Βενιζέλο, ότι αφού τον αφορίσαν τους είπε ακριβώς τα ίδια. Λέγεται ότι αυτός που αφορίσε τον Βενιζέλο ήταν ο Νεκτάριος της Αίγινας, ο Αθηνών απλώς του έκανε το ανάθεμα. Όταν τον αφορίσε, ο Βενιζέλος έστειλε τα παπούτσια των παιδιών του στην Αίγινα να τα αφορίσει για να μην λιώσουν. Φαίνεται πως δεν είναι αλήθεια, είναι μάλλον διαδικτυακό ανέκδοτο

Να προσέχουμε λοιπόν...

Στο `πα και στο ξαναλέω

https://www.youtube.com/watch?v=f1r_qiC0dac

Δημοτικό Μικράς Ασίας

Τραγούδι: Βασίλης Παπακωνσταντίνου

Στόπα και στο ξαναλέω
στο γιαλό μην κατεβείς.(δισ)
Κι ο γιαλός κάνει φουρτούνα
και σε πάρει και διαβείς.

Κι αν με πάρει πού με πάει
κάτω στα βαθιά νερά.
Κάνω το κορμί μου βάρκα
τα χεράκια μου κουπιά,
το μαντήλι μου πανάκι
μπαινοβγαίνω στη στεριά

Στόπα και στο ξαναλέω
μη μου γράφεις γράμματα

γιατί γράμματα δεν ξέρω
και με πιάνουν κλάματα.

Κι αν με πάρει πού με πάει
κάτω στα βαθιά νερά.
Κάνω το κορμί μου βάρκα
Και τα χέρια μου κουπιά,
το μαντήλι μου πανάκι
μπαινοβγαίνω στη στεριά.

Στόπα και στο ξαναλέω
μη μου γράφεις γράμματα,
γιατί γράμματα δεν ξέρω
και με πιάνουν κλάματα

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΘΕΩΝ ← → ο ΛΟΓΟΣ

Θα σας δώσω μια εκδοχή του τι περικλείει η έννοια «Λόγος». Ακούμε τα τροπάρια να αναφέρουν «του Λόγου το αληθές» «Ανυμνούμεν Λόγε» «Δος μοι λόγον Λόγε» και πολλά άλλα με την έννοια ότι Λόγος είναι ο Θεός, είναι κάτι άπιαστο, πέραν από την αντίληψη για την ύπαρξη του Θεού. Θυμάστε ότι και ο Ηράκλειτος το 500-600 πκχ μας έδωσε ψήγματα ερμηνείας του τί είναι αυτός ο Λόγος. Ο Επίκουρος ολοκλήρωσε, ότι Λόγος είναι η δύναμη της φύσης η οποία ουσιαστικά λειτουργεί με πολύ απλό τρόπο, με την συνεχή κίνηση των ατόμων. Στη σύγχρονη φυσική που νομίζω το έχουμε αγγίξει με διάφορους τρόπους τα λέμε κβάντα... που εγώ το αντιλαμβάνομαι ως την ουσία που περικλείεται μέσα στη δυναμοποίηση που επέρχεται με την χαοτική κίνηση και την εύπλαστη κινητικότητα των συστατικών της φύσης (AMAN !). Εγώ βίωσα αυτή τη σύλληψη παρακολουθώντας την Αθηνά πριν ενηλικιωθεί σε ηλικία δύο ετών να ρωτά, να ακούει, να επαναλαμβάνει, να εμπεδώνει, και να συνθέτει. Ιδού :

ΛΟΓΟΣ

Λόγος είναι όταν η Αθηνά ενός έτους και 9 μηνών άρχισε να ρωτά «τι ειν τούτο;», και σε μια βδομάδα «τι είναι αυτό», και ύστερα «τι είναι αυτό παππού;». Και στους 22 της μήνες συμπέρανε «η Ολίβια είναι το σκολείο το μάθημα της» και στους 23 της μήνες εξηγούσε: «Δεν είναι κάτω στη γη μάμα, το αεότατο». Αυτό είναι Λόγος...

@τριγγος 2024

Αυτό είναι ο «Λόγος». Αυτό που βιώνεται/εκφράζεται μέσα στον εγκέφαλο του ζωντανού όντος, που πιάνει την πληροφορία και την αρχειοθετεί δυναμικά στους νευρώνες με τρόπο που αλληλοσυνδέεται με το όλο, με το άπειρο.

Με ... απλά λόγια, «Λόγος» είναι:

Η δύναμη της φύσης που δυναμοποιείται από τη διαρκή κίνηση της ύλης και δυναμοποιεί μέσα από ιλιγγιώδεις αντιδράσεις τα πολυεκατομμύρια των συνάψεων του εγκεφάλου που βρίσκονται σε αέναη κίνηση, ώστε, εξελικτικά να εκφέρει λογικά συμπεράσματα και με παρεγκλίσεις και επιλογές να επεκτείνει τον διαλογιστικό πλούτο.

ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ

Ο ανθρώπινος εγκέφαλος όμως δέχεται τα ερεθίσματα της φύσης μέσω των αισθητηρίων οργάνων που η φύση δημιούργησε ακριβώς για το σκοπό αυτό. Τα ερεθίσματα αναπτύσσουν ικανότητες ερμηνείας και στην πορεία μειώνονται τα μυστήρια. Έρχεται λοιπόν ο καιρός που οι άνθρωποι αποτινάσσουν τον φόβο και τολμούν και αμφισβητούν.

Αμφισβητήθηκαν οι Δαίμονες και οι πρακτικές των λειτουργών τους από ανθρώπους του πνεύματος, φιλοσόφους, ποιητές, επαναστάτες, πειρατές και άλλους ελεύθερους χαρακτήρες που έχουν προσφέρει χρήσιμη υπηρεσία στην κοινωνία.

Θα δούμε εδώ μερικά στιγμιότυπα από αυτή την αμφισβήτηση η οποία πυροδοτεί το διαφωτισμό που καταλήγει στο τέλος των Θεών.

Δύο περιπτώσεις κορυφαίων ποιητών του Κωστή Παλαμά και το Γιώργου Μολέσκη που με τη πλαστικότητα του στίχου τους περιγράφουν την πορεία του πνεύματος από το σκοτάδι των μυστηρίων και από τα δεσμά της ιερουργίας στο φως της γνώσης, της αμφισβήτησης, της ελευθερίας.

Ο Κωστής Παλαμάς γεννηθείς το 1859 γράφει τη δεκαετία που γεννήθηκε ο Μολέσκης, να που συνδέονται ποιητικά και δια χρονικά

Στοχασμοί της χαραυγής

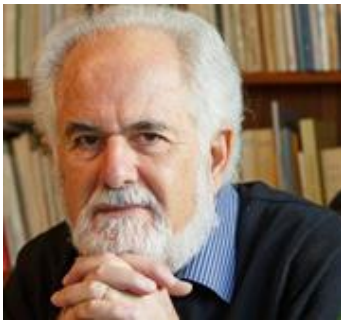
Του ρασοφόρου σύντριψεν ο πέλεκυς, κι η αξίνα,

**τα μεγαλόχαρα είδωλα στα βάθη των ναών.
Των συντριμμένων η ψυχή δε χάθηκε μ' εκείνα,
φωτοπλανήτης έγινε στα χάη των ουρανών,
όσο που νέα ζωντάνεψαν αγαλματένια κρίνα
στου διαλεχτού το λογισμό, στους κήπους των σοφών.
Του ρασοφόρου ο πέλεκυς δε σύντριψε, κι η αξίνα,
τα μεγαλόχαρα είδωλα στα βάθη των ναών.**

Κωστής Παλαμάς - (1859–1943)

Οι ρασοφόροι συντρίψαν τα αρχαία λατρευτικά της φύσης αλλά παρέμεινε η ύλη στα χάη των ουρανών, έμεινε ο λόγος, έμεινε η δύναμη του ανθρώπου όσο και αν προσπάθησαν με τις αξίνες τους, δεν συνέτριψαν τα μεγαλόχαρα είδωλα.

Η προσευχή του άθεου

**Θεέ μου, είμαι λυπημένος,
Είμαι λυπημένος ως τα βάθη της ψυχής μου
γιατί δεν υπάρχουν. Και χωρίς εσένα
δεν θα υπάρξει δικαιοσύνη,
μήτε τιμωρία για τους φονιάδες.
Δε θα χορτάσουνε ψωμί οι πεινασμένοι
κι ούτε οι άρρωστοι θα γιατρευτούν.**

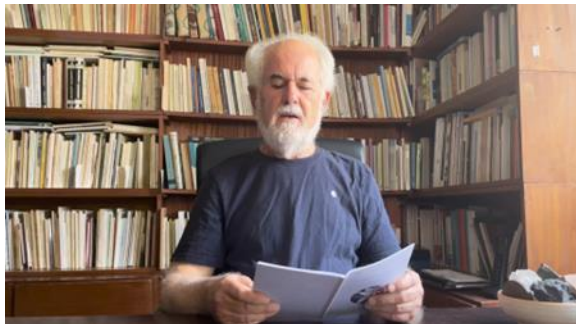
**Με σπασμένες εικόνες ο πόνος
ορμά καθημερινά μέσα στο σπίτι μου**

**κι είμαι ανήμπορος ν' αντιδράσω.
Μολυσμένη αιμορραγεί η γη με τους ανθρώπους
ενώ κομπάζουν, αλαζονικός ο θύτης
κι ασύδοτος ο εκμεταλλευτής.**

**Οργίζομαι, Θεέ μου, με όλα τούτα
και θλίβομαι βαθιά, γιατί Εσύ
που δύνασαι να δώσεις δικαιοσύνη
δεν υπάρχουν. Και χωρίς Εσένα
ψεύδεται ο λόγος και θριαμβεύει ο αριθμός,
βουλιάζει η ψυχή μες στο σκοτάδι
και ρέπει προς την τρέλα ο νους.**

**Είναι κοντή η συνείδηση του ανθρώπου
κι η ελευθερία του, κρεβάτι του Προκρούστη.
Θεέ μου, Θεέ μου, που δεν υπάρχουν.
Γιώργος Μολέσκης – Μες στη Ροή- 2009**

Μια κούκλα είναι ο Θεός

Στη Νόνα, που μου έδωσε την ιδέα

**Τον είδα παντού. Στα ιερά του Πάπα και του Πατριάρχη,
στους βουδιστικούς ναούς της Κίνας με τις πολλές λαμπάδες
και στους ινδουιστικούς των Ινδιών με τα πολλά πρόσωπα
και τα μαραμένα λουλούδια των προσκυνητών.**

Μια κούκλα είναι ο Θεός κι ο άνθρωπος
τον κρατά από το χέρι και τον σέρνει
στους δρόμους της δικής του αγωνίας.

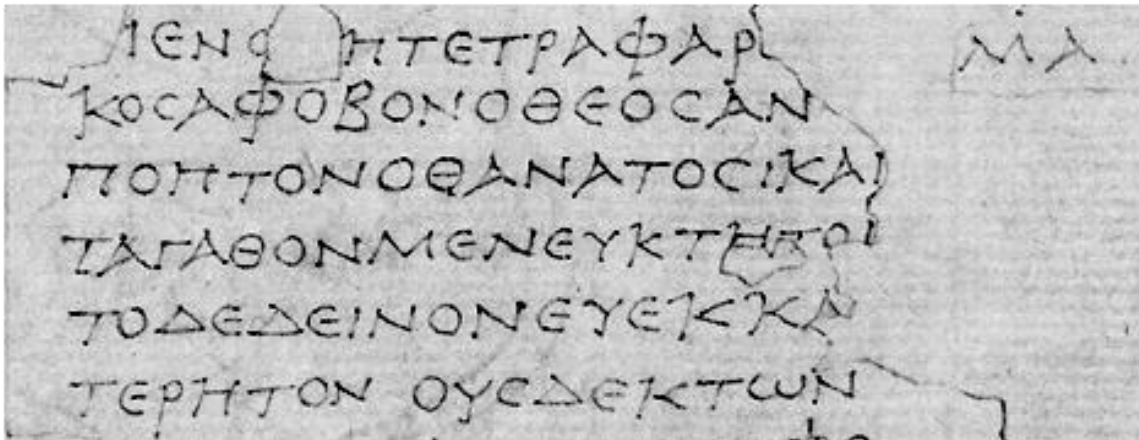
Μικρό τον νανουρίζει σαν παιδί στην κούνια,
έφηβο τον θαυμάζει για τη δύναμή του,
γέροντα τον φοβάται για την σοφία του.
Τον λούζει, τον αρωματίζει, τον στολίζει,
τον ντύνει στα χρυσά, τον αγαπά,
θυμώνει και τον βάζει στη γωνιά,
τον θάβει και τον ανασταίνει,
τον οδηγεί στον πόλεμο, τον προσκαλεί
στη γέννηση, στο γάμο, στην κηδεία.

Μια κούκλα είναι ο Θεός με χίλια πρόσωπα
κι έχει ο καθένας το δικό του. Με τον καιρό
τον κάνει να του μοιάζει.
Γίνεται και παιδί του και πατέρας και κριτής του.

Γιώργος Μολέσκης – Μεσ στη Ροή- 2009

ΑΦΟΒΟΝ Ο ΘΕΟΣ

Εμείς γνωρίζουμε ως φωτισμένοι επικούρειοι, ότι:

**ΑΦΟΒΟΝ Ο ΘΕΟΣ - ΑΝΥΠΟΠΤΟΝ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ - ΚΑΙ ΤΟ ΑΓΑΘΟΝ ΜΕΝ
ΕΥΚΤΗΤΟΝ - ΤΟ ΔΕ ΔΕΙΝΟΝ ΕΥΕΚΚΑΡΤΕΡΗΤΟΝ**

Γλυτώσαμε από τους θεούς...

Από τους δαίμονες πως γλυτώνουμε ;;;

Έναν αποτελεσματικό τρόπο εισηγείται ο Πάνος Τούντας με τη φωνή του Μπιθικώτση σε βυζαντινούς μουσικούς δρόμους

Τον χάρο τον αντάμωσαν

<https://www.youtube.com/watch?v=cOJ0CadZwB8>

Μουσική: Πάνος Τούντας
Στίχοι: Πάνος Τούντας
Ερμηνευτής: Γρηγόρης Μπιθικώτσης

Το Χάρο τον αντάμωσαν
πεντ έξι χασικλήδες
να τον ρωτήσουν πώς περνούν
στον Άδη οι μερακλήδες.

Πες μας, βρε Χάρε, να χαρείς
το μαύρο σου σκοτάδι:
Βρίσκουν ξανθιές, μελαχρινές
οι βλάμηδες στον Άδη;

Πες μας γι' αυτούς π' αγάπησαν
μονάχοι πώς περνάνε.
Τους έχει φύγει ο καημός

ή ακόμα αγαπάνε;

Πες μας για τους ρεμπέτηδες
πώς τα περνούν στον Άδη.
Ακούν καμιά διπλοπενιά
ή λιώνουν στο σκοτάδι;

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ...

Θα σημάνω την απόλυση της αποψινής διδασκαλίας με αδιάσειστα συμπεράσματα με την πενιά του Νικολόπουλου και τη βελούδινη φωνή της Αλεξίου:

Μία είναι η ουσία (3,14)

<https://www.youtube.com/watch?v=5C6AITP1QSw>

Μουσική: Χρήστος Νικολόπουλος

Στίχοι: Λευτέρης Χασιιάδης

Ερμηνεύει: Χάρις Αλεξίου

Μία είναι η ουσία
δεν υπάρχει αθανασία
Άιντε μία είναι η ουσία
δεν υπάρχει αθανασία
Αχ και του παράδεισου η κοιλάδα
δεν χωράει την Ελλάδα
Να `σουνα, Θεέ μου, πότης
να σωθεί η ανθρωπότης,
στο μεθύσι σου απάνω
να μαχαίρωνες το Χάρο.
Μία είναι η ουσία
δεν υπάρχει αθανασία
Άιντε μία είναι η ουσία
δεν υπάρχει αθανασία
Άιντε ν' αρρωστήσει ο Άγιος Πέτρος
να τη βγάλουμε και φέτος.
Να `σουνα, Θεέ μου, πότης
να σωθεί η ανθρωπότης,
στο μεθύσι σου απάνω
να μαχαίρωνες το Χάρο

ΤΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ ΤΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ

Αλέκος Τριγγίδης - 20 Ιουνίου 2024